

**СЛЕДДИПЛОМНОТО ОБУЧЕНИЕ НА КАТЕДРА
„МЕДИЦИНСКА ПЕДАГОГИКА” ПРИ ФАКУЛТЕТА
ПО ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ, МУ – СОФИЯ.
НАПРАВЛЕНИЯ И РЕЗУЛТАТИ.**

**Теодор Попов, Людмила Чакърова, Полина Балканска,
Нели Петрова, Добриана Сиджимова,
Захарина Савова, Юриана Траянова**

Катедрата по медицинска педагогика при Факултета по обществено здраве в Медицинския университет – София, има дългогодишен опит в повишаването квалификацията на различни категории здравни и други кадри и се стреми да отговори на съвременните тенденции, както в национален, така и в европейски мащаб. Значителен дял от нейната дейност заема следдипломното обучение на професионалистите в областта на здравните грижи, които от своя страна проявяват висока активност в стремежа си за повишаване на своята професионална подготовка.

Съществуващата сега катедра е приемник и пряк продължител на дейността на едноименната катедра, създадена преди повече от тридесет години с помощта на консултанти от СЗО. От самото си основаване тя е предназначена именно за следдипломна педагогическа квалификация на преподавателите от медицинските висши училища. Обсегът на следдипломното обучение, осъществявано от катедрата, се разширява и в нови области. Освен курсовете за педагогическа квалификация се организира и осъществява и следдипломно обучение по етични проблеми на медицинската практика, педагогически и психологически проблеми на здравето, а през последните години – за профилактичното и терапевтично въздействие на изкуството, педагогическата и психологическа диагностика. За това допринася и разнообразният профил на специалистите в състава на катедрата, които са с базово образование и специализации в редица области – медицина, педагогика, психология, обществено здраве и здравни грижи. Квалификацията на сътрудниците от катедрата позволява при поднасянето на учебното съдържание да се прилага интердисциплинарният подход, характерен за андрагогическия процес – напр. в педагогическите курсове, с оглед спецификата на медицинското обучение (присъствието в него на болния

човек), наред с чисто педагогическите, се разглеждат и психологични и етични проблеми; в курсовете с етична тематика се включват педагогически и психологични въпроси, свързани с поведението и взаимоотношенията между здравните професионалисти и пациентите; проблемите на здравето (здравно възпитание, стрес, зависимости и др.) се обсъждат многоаспектно – акцентира се върху неговото укрепване, изсяняват се от медицинска, педагогическа, психологическа и етична гледна точка.

В курсовете, които катедрата води, се прилага възприетата от СЗО методика на работа в малки групи, която предполага значително по-активно участие на обучаваните. Наред с традиционните методи на обучение – лекции, беседи, по време на занятията се решават индивидуални и групови задачи, обсъждат се казуси, водят се пленарни дискусии. Всеки курс започва с дискусия за уточняване на интересите и очакванията на участниците. Задължителен елемент от тази методика е обратната връзка, при която курсистите правят оценка за различни страни от обучението по време на преминатия курс чрез анонимна форма и лично по време на заключителната конференция в края на курса.

В условията на съвременната здравеопазна практика самите професионалисти по здравни грижи стигат до осъзнаване на потребността от повишаване нивото и усъвършенстване на своята професионална подготовка не само по отношение на медицинските си познания, но и на цялостното си професионално поведение – подхода към пациентите и взаимоотношенията си с тях. Те неизменно проявяват висока активност за включване в различни курсове за повишаване на своята квалификация в хуманитарна насока, каквито предлага катедрата. Това показва тяхното отговорно отношение към статуса на професията, качеството на осигуряваните грижи и желание за по-високо ниво на самореализация. Този процес особено се стимулира с влизането в действие на “Единната кредитната система за оценка на формите на продължаващо обучение на професионалистите по здравни грижи”. Тя е в съответствие със съвременните европейски изисквания за високо качество на работа в съответната професионална област, което е в интерес на цялото общество.

Натрупаният опит в следдипломното обучение позволява да се установят известни проблеми и тенденции в процеса на неговата организация и осъществяване. Предложеното изследване е израз на нашия интерес към изучаване на различни аспекти на този процес.

Кратки характеристики на основните курсове за СДО на катедра „Медицинска педагогика”

„ИЗКУСТВОТО КАТО ЧАСТ ОТ ГРИЖИТЕ ЗА ПРАВИЛНО РАЗВИТИЕ И ВЪЗПИТАНИЕ, ЛЕЧЕНИЕ И РЕХАБИЛИТАЦИЯ” и „АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ ПРИ ДЕЦА И ПОДРАСТВАЩИ”

Двата курса се провеждат успешно вече четвърта година, продължават да се ползват с интерес сред курсистите. Те са отражение на много актуалната тенденция през последните десетилетия за търсенето на алтернативни, по-хуманни форми и средства за въздействие върху пациенти (клиенти) от най-различни групи и с разнообразни нужди – от чисто лечение, през превенция и профилактика, до възпитателната страна на изкуството, както и като ресоциализиращо средство в социалната работа. Дават отговори на актуални въпроси за начини на въздействие, предлагат пътища за търсене на нови подходи към клиентите – като съпътстваща терапия, като подпомагаща и т.н. Предлагат се и специализирани подходи за деца и юноши, при възрастни и престарели клиенти и т.н.

„ВЪВЕДЕНИЕ В ПЕДАГОГИЧЕСКАТА И ПСИХОЛОГИЧЕСКАТА ДИАГНОСТИКА” и „АКТУАЛНИ АСПЕКТИ В ПЕДАГОГИЧЕСКАТА И ПСИХОЛОГИЧЕСКАТА ДИАГНОСТИКА”

Тези курсове също са ориентирани към лица с различно образование (както медицински сестри, така и социални работници, рехабилитатори, педагози, психолози и др.), работещи в ясли, детски градини, в училища, в помощни заведения и специални – където трябва да се направи възможно най-точното обследване на състоянието на контингента, с който се работи – не само да се открият медицински проблеми и заболявания, но и такива в поведенчески план, с изоставане, с различни характеропатии, проблемни деца, претърпяли насилие или тормоз и т.н. Екипът преподаватели (от катедра МП, но и подсилен от колеги от други катедри) предлага търсенето на ефективен интердисциплинарен подход, осъществим от различни гледни точки, позиции на различни специалисти, гарантиращ по-голяма ефективност и оптималност на въздействието. Запознават се и със съвременни технологии, методики, пряко свързани с тяхната работа.

„ПРОБЛЕМИ НА ЗДРАВНОТО ОБРАЗОВАНИЕ И ИНТЕГРАЦИЯ НА ЛИЦА ОТ РОМСКИ ПРОИЗХОД”

Тематиката и проблемите за интеграцията на лица от ромски произход са сред важните в работата на катедра „Медицинска педагогика”. Колегите се стараят да посветят на този изключително важен проблем на съвременното ни общество съществена част от своите усилия – и като теория и методология, а и в един чисто практически и утилитарен план. Да се търсят нови подходи, включително за интеграцията на тази популация чрез образование, чрез изкуствата, за подобряване на техния общ статус, хигиенни и здравни навици, полова култура и т.н. Тези проблеми са и част от публикациите на колегите от катедрата – както в научни издания, глави от учебници, участия в национални и международни научни форуми, така и работата вече трета година по специален проект за здравното образование и възпитание на учениците-роми. Цялата тази работа се явява част от по-мощна дейност, с перспективи и за по-нататъшна работа и пряка научно-приложна приложимост.

От 2009 г. стартира нов квалификационен курс – “ЕФЕКТИВНОСТ НА РЕКЛАМНАТА КОМУНИКАЦИЯ В СФЕРАТА НА ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО”

В рамките на триденните занятия курсистите се запознават с базовите параметри на понятието реклама и със същността и спецификата на рекламната комуникация. Широко застъпен е тематичният аспект на особеностите на социалната реклама и по-конкретно на нейната реализация в сферата на здравеопазването. Проследява се нормативната рамка, регламентираща рекламната дейност на медицински услуги и лекарствени продукти. В контекста на тематичната насоченост на курса се разглеждат и проблемите, свързани с управлението на проекти и се анализира същността на Дървото на целите. На курсистите се предоставя възможност да придобият и определени практически умения за продуциране на рекламни послания, насочени към конкретна целева аудитория. Отзивите за курса са положителни, курсистите оценяват придобитите знания и умения като необходими и приложими в професионалната им практика и отбелязват, че продължителността и подбора на темите са ефективни и ползотворни за тях.

“ПСИХОЛОГИЧЕН ПРАКТИКУМ ПО ДЕЛОВО ОБЩУВАНЕ”

Предоставя възможност за повишаване на социалнопсихологичната компетентност и осъществяване на ефективно делово общуване – съществена предпоставка за постигане на успешна професионална реализация конкурентна способност в условията на пазарни отношения. В него се обсъждат психологични техники, които могат да се използват за постигане на по-добро разбиране и ръководене на собственото поведение; правилно тълкуване на несловесното и словесното поведение на партньорите в общуването; възможности за успешно водене на разговори и преговори; подходящи социалнопсихологични подходи в общуването с персонал, делови партньори, клиенти и пациенти. Предлагаият тематичен курс вече 5 години предизвиква значителен интерес сред специалистите с медицинско и немедицинско образование, за които е предназначен. Всички участници в проведените курсове, са единодушни, че осъщественото обучение значително съдейства за успешното им професионално поведение.

“СТРЕС И ПСИХОСОМАТИЧНИ ЗАБОЛЯВАНИЯ ”

Обхваща актуални теми от областта на психологията на стреса и психосоматичната медицина. В него се обсъждат основните характеристики на стреса и психосоматичните заболявания, общия адаптационен синдром, профилактиката и терапията на свързаните със стреса заболявания, психологични проблеми на боледуващите, подходящи подходи за професионално поведение и др. Усвояват се психологични техники за контрол върху стреса. Тематичният курс се провежда от 2003 година и има голяма посещаемост. Отлични са отзивите на курсистите, които са го посетили досега.

“ЗАВИСИМОСТИ – РИСКОВИ ФАКТОРИ И ПСИХО-ПЕДАГОГИЧЕСКО ЛЕЧЕНИЕ”

Отговаря на нарастващата потребност от компетентна подготовка на специалистите, полагащи грижи за пациенти със зависимости. Той предоставя възможност за запознаване на участниците със съществени и актуални теми от областта на наркологията и психологията на лицата със зависимости. Предлагат се съществени теми, свързани с био-психо-социални аспекти на зависимостите и необходимите психотерапевтични интервенции за тяхното лечение. Вече 5 години този курс предизвиква значителен интерес и има голяма посещаемост. Отзивите на курсистите, които са го посетили до сега, са изцяло положителни.

“ГРИЖИ ЗА СТАРИТЕ ХОРА – ПРОБЛЕМИ И ПРОФЕСИОНАЛНО ПОВЕДЕНИЕ”

В съответствие е с изискванията и стандартите на ЕС за добра практика и качество на грижите за възрастни и стари хора. Той дава възможност за постигане на компетентна геронтологична подготовка на специалистите, оказващи помощ на лица от третата възраст, и съдържа актуални теми от областта на геронтологията, геронтопсихологията и мениджмънта на здравните грижи за възрастни и стари хора.

Грижите за стари хора имат своите специфични характеристики и изискват от специалистите работещи в областта на геронтологията и гериатрията специални умения и знания. Обучението на медицински и социални специалисти в този смисъл е недостатъчно, а в известна степен и липсващо. Насочеността на този курс предоставя възможност на работещите с гериатрични пациенти, възрастни и стари хора да овладеят умения, повишаващи качеството на професионална дейност. Участниците се запознават със специфичните психо-социални и икономически проблеми на остаряването и произтичащите от това особености и трудности на социалната адаптация при възрастните хора. Разглеждат се актуалните психогериатрични проблеми на здравните грижи. Придобиват се практически умения за общуване и работа с гериатрични пациенти и техните близки. Този курс се провежда от пет години, има проявен обясним интерес към него, висока оценка и много голяма посещаемост.

„ТРЕВОЖНОСТ И КАЧЕСТВО НА ЖИВОТ”

Това е курс, който бе предложен като отговор на проявен интерес от участници в наши курсове по СДО. В последните години се увеличават психичните и соматични заболявания, провокирани от начина на живот и постоянния стрес, на който сме изложени. Тематиката и съдържанието предоставя теоретични знания за причините, провокиращи и поддържащи тревожни разстройства, характеристиките и симптомите на тези заболявания. Участниците придобиват практически умения за овладяване на различни методи и техники за справяне с тревожността и подобряване на качеството на живот. Отзивите до момента потвърждават необходимостта и полезността от провеждането му.

“ПРАКТИЧЕСКО ВЪВЕДЕНИЕ В ПАЛИАТИВНИТЕ ГРИЖИ”

Ще се провежда за пръв път през тази учебна 2008/2009 година след заявена потребност от много медицински специалисти, които работят с терминално болни. Обхваща основните аспекти на палиативните грижи в здравната практика, европейската и национална политика в това отношение, психологичните проблеми както на пациентите и техните семейства, така и на персонала. Обсъждат се подходящи психологични подходи в професионалното поведение към различни групи пациенти и техните близки, темата за смъртта, етапите в оказването на грижи в процеса на умирање, психологичната помощ в справянето със смъртта и загубата, съвременни подходи в грижите за емоционалното състояние на персонала, оказващ помощ на умиращи пациенти и техните близки, етични проблеми на грижите и други. Тенденцията към увеличаване на хората, страдащи от тежки, прогресиращи и неизлечими заболявания, и необходимостта от компетентни професионални грижи за умиращите пациенти определя актуалността на тематичния курс.

“ПСИХОТЕРАПЕВТИЧНИ ПОДХОДИ”

Стартира през учебната 2008/2009 г. в отговор на все по-нарастващия интерес към психичния свят на човека. Придобиването на психологични знания е необходима предпоставка за осъществяването на холистичен подход към здравето, болестта и боледуващия в съответствие със съвременните европейски стандарти за здравно обслужване. Тематиката включва познания за психотерапията като лечебно психично въздействие и съвкупност от различни форми на вербална и невербална психологична намеса, насочени към разрешаване на емоционални, поведенчески и междуличностни проблеми, и повишаване качеството на живот. Обсъждат се психотерапевтични подходи, които се прилагат при осъществяването на здравни грижи за индивиди, семейства и групи. На курсистите се предоставя възможност за овладяване на практически умения за овладяване на психотерапевтични техники, подходящи за общомедицинската практика.

„ЕТИКО-ПРАВНИ АСПЕКТИ В ДЕЙНОСТТА НА ГЛАВНАТА И СТАРШАТА МЕДИЦИНСКА СЕСТРА”

Предназначен е за здравните професионалисти с управленски функции. В него се набляга не само на етичната страна в работата на този вид специалисти, но и на новостите в правната сфера, които най-много ги вълнуват. Акцентира се и върху принципите на медицинската етика,

професионалните етични норми, етичните проблеми на работата в екип, решаването на конфликти и казуси. В курса се дискутира върху мястото на сестрите в условията на здравната реформа.

„МОРАЛНИ ПРОБЛЕМИ НА ГРИЖИТЕ ЗА БОЛНИЯ”.

Този курс е с подобно съдържание, но в малко по-съкратен обхват. Тъй като той е предназначен повече за редови сестри, тук акцентът е върху по-фундаментални тематични единици от медицинската етика като, основни понятия на медицинската етика, перспективи в развитието на сестринската професия, етични дилеми в медицинската практика, професионалната тайна, модели на взаимоотношенията здравен професионалист – пациент и др.

„ВЪВЕДЕНИЕ В СЕСТРИНСКАТА ЕТИКА”

Изучават се специфичните аспекти на етиката на здравните грижи, видовете грижи и условията за създаване на етична атмосфера на работното място. Усвояват се подходите за решаване на морални проблеми в професионалната дейност. Набляга се и върху други специфични проблеми като етичните задължения на специалистите по здравни грижи, ролята на медицинската сестра и др. Курсът е предназначен за сестри, акушерки и асоциираните медицински специалисти.

Етичните курсове традиционно са с много добра посещаемост и непрестанен интерес.

Изследване на мотивацията и удовлетвореността на курсистите

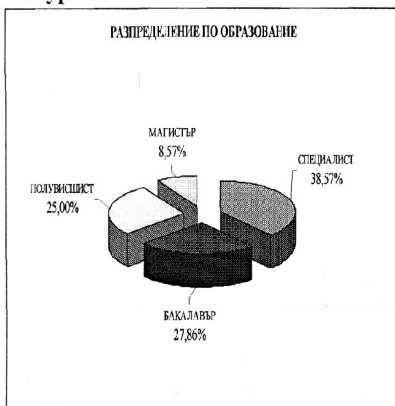
През последните две години от сътрудниците на катедра „Медицинска педагогика” при ФОЗ са проведени общо 36 курса по СДО в които са взели участие 640 курсисти.

Обект на проучването са 452 професионалисти в областта на здравните грижи, преминали различни курсове за следдипломно обучение през последните две учебни години (2006–07, 2007–08).

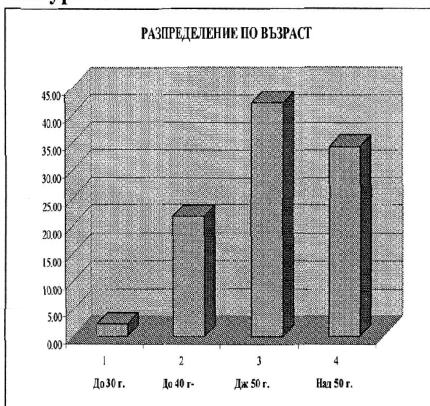
Преобладаващата част от курсистите (85,00%) са медицински сестри, акушерки са 8,57%, 4,28% лаборанти, 2,14% рехабилитатори. Те се разпределят в следните възрастови групи: до 30 години – 2,14%, от 31–40 – 21,42%, 41–50 – 35,71%, над 51 – 35,0%. Прави впечатление, че преобладаващата част от обучаващите се в по-високия възрастов диапазон. Вероятна причина за това е стремежът за повишаване на образованието сред по-младите чрез получаване

на бакалавърска степен във факултетите по обществено здраве. В подкрепа на такова твърдение е и образователния ценз на участниците. Най-голям процент (38,7%) от тях са със степен “специалист”, полувисше образование – (25,0%), бакалаврите са 27,85% и магистрите са 8,57%. Обучаваните в курсовете за следдипломно квалификация са с различен професионален опит: стаж до 10 години имат 6,42%, между 10–20 години – 21,42% и над 20 години – 46,42% (между които повече от половината и над 30 години стаж). Отново най-голяма група са тези с по-голям стаж. Очевидно е, че независимо от продължителния стаж и богатия си опит, професионалистите в областта на здравните грижи показват стремеж към непрекъснато развитие и усъвършенстване. Това е показателно за високото ниво на квалификация на този вид специалисти.

Фигура 1.



Фигура 2.



Фактор, който представлява интерес за проучване, е мотивацията за включване в СДО.

Със значителен превес е отговорът за повишаване на знанията като мотив за участие (95,71%). Следващият мотив е набиране на кредитни точки (37,14%), значително по-малко са тези, които се включват в следдипломно обучение, за да запазят работното си място – 6,42% и 2,14% по нареждане на ръководството. Най-често срещана комбинация е получаване на нови знания и набиране на кредитни точки. (Общият брой на отговорите надминава 100 %, тъй като участниците могат да дават повече от 1 отговор).

Важно е да се установят възможностите и пречките, които участниците срещат в стремежа си да повишават своята квалификация. За отбелязване е, че повече от половината (55,0%) имат възможност всяка година да се включат в курс за СДО. Около 1/3 (34,28%) не срещат препятствие за участие и в повече от един курс годишно. Затруднения от страна на ръководството срещат 7,14%, 5,71% изтъкват липса на материална възможност, а 4,28% не могат да осъществят желанието си за участие в курс, поради натовареност на работното място. И при отговорите на този въпрос е възможно посочването на повече от една причина.



- 1 – Всяка година
- 2 – Повече от един курс годишно
- 3 – Затруднения от ръководството
- 4 – Материални затруднения
- 5 – Натовареност на работното място

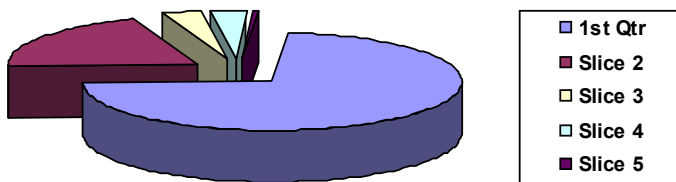
За максимално доближаване до местоживеенето и местоработата курсистите изтъкват ролята на съсловната организация и нейните местни и регионални структури за организирането и осъществяването на това ниво на различни форми за СДО.

Полезни са данните от анонимните оценъчни форми на участници в курсовете за продължаващо обучение в различни тематични области. Изводите от получената информация са от важно значение за по-нататъшното усъвършенстване дейността на катедрата както по отношение на съдържателната, така и на методическата страна на обучението.

Важен е въпросът доколко е значима разглежданата проблематика за всеки отделен участник. Общо 92,94% (категорично 72,94% и в по-малка степен – 20,0%) дават положителен отговор на този въпрос, 3,54% показват

индиферентно отношение и само за 3,52% обсъжданите в курсовете проблеми не са от важно значение.

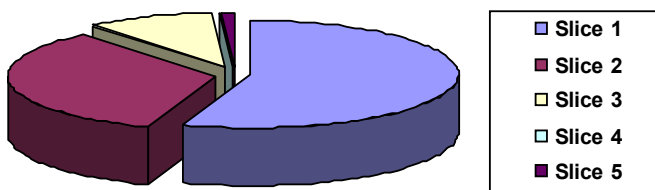
Фиг. 1. Значимост на проблематиката



1 – напълно съгласен; 2 – съгласен; 3 – и съгласен и несъгласен; 4 – несъгласен; 5 – напълно несъгласен

Значителен процент от допитаните (88,81%) в резултат на курсовете усвояват нови знания, които попълват празноти в тяхната професионална подготовка – 55,29% в по-голяма степен и в по-малка – 33,52%. Индиферентен отговор на този въпрос дават 10,02% и само 1,17% не отчитат такъв ефект.

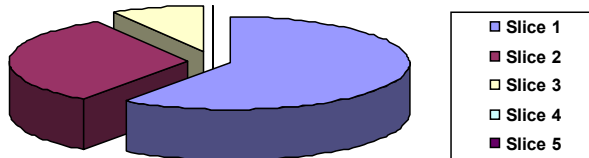
Фиг. 2. Придобиване на нови знания



1 – напълно съгласен; 2 – съгласен; 3 – и съгласен и несъгласен; 4 – несъгласен; 5 – напълно несъгласен

Оценявайки прилаганата методика, 91,76 от изследваните участници смятат, че тя стимулира познавателната им активност по време на занятията (60,0% – в по-голяма степен и 31,76% – в по-малка). На този въпрос няма отрицателни отговори, а индиферентните са 8,24%.

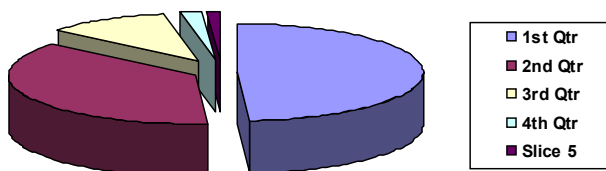
Фиг. 3. Стимулиране на активността



1 – напълно съгласен; 2 – съгласен; 3 – и съгласен и несъгласен; 4 – несъгласен; 5 – напълно несъгласен

В резултат на обучението си по време на курсовете 48,82% в по-голяма степен и 37,64% в по-малка степен (общо 86,46% са положителните отговори) са се обогатили с нови идеи за по-нататъшната си практическа дейност. Индиферентни са 10,61% от отговорите, а едва 2,93% от анкетираните не са получили нови идеи с полезно приложение.

Фиг. 4. Получаване на нови идеи за практиката



1 – напълно съгласен; 2 – съгласен; 3 – и съгласен и несъгласен; 4 – несъгласен; 5 – напълно несъгласен

Опитът на катедрата и получените данни показват, че представителите на медицинските професии, свързани със здравните грижи, проявяват трайно повишен интерес и активност за включване във формите за продължаващо обучение и стремеж за разширяване и усъвършенстване на професионалната си подготовка не само в чисто медицинска насока, но и в широк кръг хуманитарни области. Това неминуемо се отразява положително върху техния светоглед, води до по-хуманно отношение към пациентите и е предпоставка за повишаване общото ниво на квалификация на здравните кадри и подобряване на качеството на здравните грижи.

Въз основа на резултатите от направеното проучване могат да бъдат направени следните изводи:

1. Тематиката, която Катедрата по медицинска педагогика предлага в курсовете за следдипломно обучение, е значима за представителите на медицинските професии, свързани със здравните грижи, включени за участие в тях.

2. Учебното съдържание е уместно подбрано от сътрудниците на катедрата и чрез него се повишава професионалната компетентност на участниците, обогатявайки ги с нови знания.

3. Методиката, прилагана по време на занятията, подпомага индивидуалната активност на курсистите и по този начин се постига по-висока ефективност на обучението.

4. Участието в курсовете за продължаващо обучение е източник на нови идеи, чието приложение в непосредствената практика ще доведе до по-добра грижа за пациентите.

В заключение може да се подчертае, че интересът, който проявяват представителите на професиите, свързани със здравните грижи към курсовете за продължаващо обучение, които предлага Катедрата по медицинска педагогика към Факултета по обществено здраве, е оправдан, те се приемат добре и се оценяват високо от страна на участниците и включването в тях на още по-широк кръг професионалисти ще окаже благоприятно отражение върху тяхната практическа дейност.

ЛИТЕРАТУРА

1. *Балканска, П.* Въведение в психологията. София, Булвест 2000, 2005.
2. *Балканска, П.* Възрастният човек като пациент, София, Булвест 2000, 2003.
3. *Батоева, Д., Т. Попов, Е. Драголова.* Педагогическа и психологическа диагностика. София, Аскони-издат, 2007.
4. *Воденичаров, Ц., Зл. Глутникова, Л. Гатева.* Иновации в медицинското образование. София, Акваграфикс ООД, 1997.
5. *Воденичаров, Ц., В. Нишева, Л. Гатева, Хр. Живкова, М. Стойчева, Н. Петрова, М. Александрова.* Ръководство по медицинска етика. София, Горекс Прес, 1997.
6. *Гюрова, В., Андрaгогия.* Изкуството да обучаваме възрастните. София, УНИВЕРСАЛ-ДРУМЕВ, 1998.
7. *Митова, М., Ц. Воденичаров.* Педагогически проблеми на медицинското образование. София, График консулт, 1998.
8. Педагогика. Втора част. Теория на обучението. Дидактика. Учебник за студенти от ФОЗ, МУ – София, под ред. на Т. Попов. София, Типографика, 2005.

9. *Петров, П., М. Атанасова.* Образованието и обучението на възрастните. Актуални проблеми. София, ВЕДА-СЛОВЕНА-ЖГ, 1999.
10. *Попов, Т.* Терапия и профилактика чрез изкуство. София, Образование, 2004.
11. *Попов, Т., съавт.* Педагогика, първа част: Теория на възпитанието, второ преработено и допълнено издание. София, Везни, 2007.
12. *Попов, Т.* Арт-терапията при децата. София, Дефекто, 2008.
13. *Попов, Т., Л. Чакърова-Гатева, Н. Петрова, С. Младенова.* Следдипломната педагогическа квалификация пна преподаватели от висшите медицински училища – методически характеристики и удовлетвореност от курсовете. Сп. „Образование”, 2006, кн. 3, с. 53–59.
14. *Савова, З.* Медицинска психология. София, 2008.
15. *Сиджимова, Д.* Рекламата и общественото здраве. София, Симел.
16. Ученето през целия живот. Дефиниции, дименсии, стратегии, под ред. на Й. Цакова. София, НИО, 2002.
17. *Чакърова-Гатева, Л.* Професионална етика за професионалисти по здравни грижи. София, Булгарика, 2001.
18. *Чакърова-Гатева, Л.* Съвременни дидактически технологии за подготовка на висши медицински кадри. София, Филвест, 2002.

СЛЕДДИПЛОМНОТО ОБУЧЕНИЕ НА КАТЕДРА
„МЕДИЦИНСКА ПЕДАГОГИКА” ПРИ ФАКУЛТЕТА ПО
ОБЩЕСТВЕНО ЗДРАВЕ, МУ – СОФИЯ.
НАПРАВЛЕНИЯ И РЕЗУЛТАТИ

ТЕОДОР ПОПОВ, ЛЮДМИЛА ЧАКЪРОВА, ПОЛИНА БАЛКАНСКА,
НЕЛИ ПЕТРОВА, ДОБРИАНА СИДЖИМОВА,
ЗАХАРИНА САВОВА, ЮРИАНА ТРАЯНОВА

Резюме

Катедра „Медицинска педагогика” при ФОЗ, Медицински университет – София има дългогодишен опит в повишаване на квалификацията на различни категории специалисти – медици, здравни кадри, психолози, педагози и др., работещи в сферата на общественото здраве, здравеопазването, социалната сфера, ясли, детски градини, институции за лица със СОП и т.н. Сътрудниците на катедрата осигуряват годишно обучението на курсисти в общо 18–22 курса с различна продължителност и насоченост, осъществявайки прилагането на интердисциплинарен подход в тематичния подбор. Затова и разнообразният профил на членовете на катедра „Медицинска педагогика”, които са с базово

образование и специализации в различни области на научното познание – медицина, педагогика, психология, обществено здраве и здравни грижи. Успешно реализираните курсове по СДО непрекъснато се разширяват – наред с вече традиционни за педагогическата квалификация, се предлагат и нови, в сферата на медицинската етика, педагогическата и психологическата диагностика, арт-терапията, интеркултурното образование и др.

THE POSTGRADUATE EDUCATION OF THE CHAIR “MEDICAL PEDAGOGY” AT THE FACULTY OF PUBLIC HEALTH, MEDICAL UNIVERSITY – SOFIA, SCIENTIFIC DIRECTIONS AND RESULTS

THEODOR POPOV, LYUDMILA CHAKAROVA, POLINA BALKANSKA, NELLY PETROVA, DOBRIJANA SIDJIMOVA, SAHARINA SAVOVA, YURIANA TRAJANOVA

Summary

The chair “Medical pedagogy” at the Faculty of Public Health, Medical University – Sofia has a years long experience in the qualification of different kinds of specialists – physicians, healthcare cadres, psychologists, pedagogues, etc., who work in the sphere of public health, the healthcare system, the social field, nurseries, kinder gardens, different institutions for people with special educational needs, and so on. The chair staff educates annually participants in 18–22 courses with different duration and scientific direction, realizing an interdisciplinary approach in the choice of themes. This is possible because the collaborators of the chair are of various backgrounds – have different basic education and specializations in various scientific spheres – medicine, pedagogy, psychology, public health and healthcare. The successfully realized postgraduate courses are continuously expanded, next to such traditional for the pedagogical qualification are also offered new in the sphere of medical ethics, pedagogical and psychological diagnostics, art-therapy, intercultural education etc.